

ŽENIJNÍ ZABEZPEČENÍ

OPERAČNÍ MANÉVROJÍCÍ SKUPINY

V roce 1981 jsme poprvé procvičovali tematiku ženijního zabezpečení OMS. V souladu s přípravou celého štábu VVO jsme tyto otázky řešili v přípravě velitelů a štábů, odborné přípravě OŽV, na komplexním štábním nácviku a při VŠC. K řešení jednotlivých úkolů ženijního zabezpečení OMS jsme využili i názorů z článku pplk. Ing. Němce (VM 1/1981). Při těchto zaměstnáních jsme získali některé zkušenosti a poznatky, jejichž uveřejněním bychom chtěli přispět k rozvinutí diskuse a vytříbení názorů na řešení úkolů ženijního zabezpečení OMS frontu. Vycházím při tom z předpokladů, že OMS je tvořena v průběhu frontové operace ze tří divizí (z toho jedna tanková), že může působit v celém pásmu útočné operace frontu a dalších zásad stanovených pro rozmach OMS a její bojovou činnost. Dále z toho, že současně se soustředěním svazků a útvarů vyčleněných pro OMS je určen také odpovídající štáb pro velení.

Z hlediska celkové činnosti OMS můžeme uspořádat hlavní úkoly ženijního zabezpečení:

- soustředění OMS,
- zasazení a dosažení vysokého tempa postupu OMS,
- zasazení divize 2. sledu do bojové činnosti,
- násilný přechod vodních toků,
- dosažení prostoru do příchodu prvosledových svazků frontu.

K jejich splnění je třeba zesílit OMS aspoň jedním ženijním praporem pro každou divizi a 2—3 ponpr s jednou rotou pásových samohybných soulodů pro násilný přechod širokých vodních překážek.

Při soustředění OMS půjde především o úpravu a udržování os přesunu vyčleněných svazků a útvarů, ženijní budování jejich prostorů soustředění pro ukrytí živé síly a techniky před účinky ZHN, budování míst velení OMS. Náčelník ženijního vojska musí také řešit soustředění vyčleněných posilových ženijních sil a prostředků a jejich účelné využití.

Úpravu komunikací pro přesun do prostoru soustředění OMS musí zabezpečit buď front, nebo jen organické síly a prostředky vyčleněných svazků a útvarů. Podle konkrétní situace může OMS využít cest upravovaných ženijními silami frontu, armád nebo i týlovými svazky a útvary.

Vázným úkolem v tomto období je ukrytí živé síly a bojové techniky před účinky ZHN nepřítele v prostoru soustředění OMS. Ani za předpokladu maximálního využití ochranných vlastností terénu a osad se nevyhneme budování okopů, krytů a úkrytů. Prostory na území nepřítele, které bezprostředně zaujmají jednotky, je nutné také prověřit na přítomnost min a nástrah. Pokud nemůže využít prověřených a upravených prostorů jinými svazky, musí předstoupit část organických ženijních sil a prostředků svazků i útvarů ke splnění těchto úkolů. Rovněž zesílit divize přidělenými ženijními prapory je účelné co nejdříve, aby se mohly podílet na ženijní úpravě terénu ve prospěch svazků a útvarů OMS.

Je samozřejmé, že přesuny a zaujímání prostorů soustředění musíme přísně utajovat. Proto při plnění úkolů ženijního zabezpečení musíme položit důraz na maskování prací i pohybu jednotek.

Přesun do výchozího prostoru a na čáru zasazení musí zabezpečit front v rozsahu 7 pochodových os, za předpokladu sestavy OMS s dvěma divizemi v 1. sledu. Pro překonávání překážek způsobených nepřítelem leteckým napadením v průběhu přesunu nebo překonávání minových polí kladených na dálku je třeba vyčlenit u pluků a divizí silné OZP již před zahájením přesunu. Do pochodových sestav musí být začleněny tak, aby zabezpečovaly přesun svazků, míst velení, posilových prostředků a týlů. Po zasazení je vhodné, aby každá divize si upravovala svými OZP dvě osy. Z nich jednu (někdy i obě) bude OMS využívat k přesunu záloh, míst velení a ostatních prvků sestavy.

Výchozí prostor si bude OMS ženijně budovat organickými silami s využitím ženijní techniky. Rozsah budování závisí na době, po kterou se v něm jednotky zdrží. Především je nutné využívat ochranných a maskovacích možností terénu a osad.

Pro **ženijní zabezpečení zasazení OMS** bude rozhodující konkrétní situace a odpor nepřítele. Při rozvinutí OMS do bojových sestav musí být zabezpečeny průchody v minových zátarasech pro každou tankovou četu 1. sledu pomocí návěsných odminovacích zařízení, nebo s využitím ROD-200. Pro druhosledové jednotky je třeba ženijními silami zabezpečit rozšíření potřebného počtu průchodů. Překonávání zátarasů v hloubce a **ženijní zabezpečení vysokého tempa postupu OMS** bude plněno jako v útočné operaci. Je třeba vytvořit minimálně jednu odtarasovací a doprovodnou skupinu na každý prapor, jednu skupinu pro zneškodňování jaderných min na pluk 1. sledu a na příslušných stupních obvyklé prvky bojové sestavy jako OZP, POZ a ženijní zálohu.

Vzhledem k tomu, že u OMS není zatarasovací prapor a pásmo činnosti OMS může být značně široké, není účelné vytvářet na tomto stupni POZ. Pro případné odrážení protiúderů a protiztečí nepřítele bude nejvýhodnější u divizí vytvořit POZ zesílený 8 ks UMU s dopravními prostředky od posilového ženijního praporu. V některých situacích bude vhodné vytvořit u divize i dva POZ.

V případech, že pro splnění úkolů budou u pluků nebo divizí vytvářeny úderné nebo přepadové skupiny a odřady, bude nutné řešit jejich ženijní zabezpečení.

Jedním ze způsobů může být jejich zesílení ženisty s trhavinami, speciálním náloživem a jiným vhodným materiálem. Proto je potřebné mít na stupni pluk a divize dostatečnou ženijní zálohu, ze které si bude zesílení podle úkolů vyčleňovat. U ženijní zálohy je třeba počítat s vyčleněním ženijního jádra do odřadu odstraňování následků a plněním obvyklých úkolů jako v útočném boji.

K zabezpečení **přesunu divize 2. sledu OMS** využije především komunikací upravených divizemi prvního sledu. Dojde-li k **zasazení** v pásmu jedné z prvosledových divizí, která upravuje jen dvě divizní osy, bude třeba ještě upravit a po dobu přesunu udržovat ještě třetí osu. K tomu nemá OMS předurčené jednotky. Jestli chceme dodržet zásadu, že osy přesunu pro zasazení zabezpečuje nadřízený stupeň, je třeba řešit tento úkol netradičně. V případě, že je posílení OMS ženijními prapory dostatečné a v ZZ OMS je ženijní komunikační rota, bude plnit tento úkol ona. V případě, že v ZZ OMS není žádná ženijní jednotka a jsou v ní jen přidělené pontonové prapory, může být jejich část se zemními stroji pobřežní čety použita pro tento úkol. Jde o dočasné a výjimečné řešení, které použije NŽV jen v takovém případě, že úkol nelze splnit jiným způsobem.

Před zasazením divize, pokud to nebylo učiněno dříve, je nutné ji posílit aspoň jedním ženijním praporem. V případě, že bude divize po zasazení usku- tečňovat násilný přechod vodního toku, je nutné přidělit jí také potřebné pře- pravní a pontonové jednotky. Ženijní zabezpečení tempa postupu divize bude obdobné jako u svazků prvního sledu OMS.

Násilný přechod vodních toků, zejména operačního významu, bude jedním z nejsložitějších úkolů, které má OMS plnit. Velmi náročné bude i **jeho ženijní zabezpečení**. Zpravidla půjde o násilný přechod z chodu a na široké frontě. Po- čty plavidlových, brodových, přívozových a mostových přepravišť budou závislé na konkrétních podmínkách vodní překážky, bojové situaci a množství pře- pravních prostředků u divizí a OMS. Je žádoucí, aby množství jednotlivých pře- pravišť na divizi bylo obdobné jako v útočné operaci armády, s výjimkou násil- ného přechodu velmi široké řeky, kde uvažované zesílení pontonovými jednot- kami umožňuje jen zřízení jednoho mostu PMS v divizi, 2—3 mostů u celé OMS.

Na rozdíl od zesilování divizí ženijními prapory, které je nutné řešit co nej- dříve, je zesílení přepravními jednotkami a prostředky vhodné uskutečnit až před zahájením násilného přechodu. Do té doby je účelné vést je v ženijní zá- loze za prvosledovou divizi na směru hlavního úsilí OMS. Přitom je třeba zvýše- nou pozornost věnovat otázkám zabezpečení bojové činnosti při přesunu i v pro- storech soustředění, protože OMS působí hluboko v týlu nepříteli a ženijní záloha nemá žádnou vševojskovou jednotku ke své ochraně.

Po splnění úkolu OMS a **dosažení stanoveného prostoru musí být řešena jeho ženijní úprava**. Za předpokladu, že tempo postupu OMS bude 80—100 km/den a při splnění dalšího úkolů může dojít k jejímu odtržení od hlavních sil frontu na 150—200 km, bude zapotřebí udržet dosažený prostor asi 3—4 dny. Tuto dobu je nutné maximálně využít pro ženijní budování obrany. Obrana musí být kruhová, s možností odrazit útok nepříteli z každé strany i z týlu. Tomu musí odpovídat i ženijní budování, kde v prvním pořadí je třeba budovat palebné okopy pro zbraně, objekty pro místa velení a k ukrytí živé síly i techniky před účinky ZHN.

V návaznosti na systém paleb musíme vybudovat i systém zátarasů a manévr zátarasy. Pro zřizování výbušných i nevýbušných zátarasů bude třeba využít maximum ženijních jednotek a zatarasovací techniky. Zvláště zodpovědně je třeba vyhodnotit a plánovat zásahy POZ pluků a divízi k přehrazení úderů nepřitele. Při zatarasování bude limitující množství min, trhavin a speciálního náloživa. Je proto žádoucí, aby na úkor jiného, méně potřebného ženijního materiálu byly zvýšeny pohyblivé zásoby ženijní munice aspoň o 20 %. Kromě toho bude třeba počítat i s využitím kořistního materiálu k vytvoření odpovídající hustoty zátarasů.

Při řešení ženijního zabezpečení OMS je nutné, kromě uvedených úkolů, po celou dobu její bojové činnosti počítat s plněním i dalších opatření, jako ženijní průzkumu nepřitele a terénu, ženijní opatření při odstraňování následků po jaderných úderech, maskování, zřizování vodních stanic a ženijní materiálně technické zabezpečení. V případě, že bude OMS plnit úkoly s použitím operačních výsadků, nebo v součinnosti s nimi, bude třeba také řešit jejich ženijní zabezpečení.

Před zasazením OMS je nutné **doplnit zásoby ženijního materiálu a munice** u všech vyčleněných svazků a útvarů do OMS tak, aby byly vytvořeny zvýšené zásoby především ženijní munice, náhradních dílů a souprav spotřebního materiálu nevyhnutelného pro činnost skupiny na úkor složení některého nepotřebného materiálu v rámci svazků a útvarů.

Zvýšené zásoby naložíme u vševojskových útvarů a ženijních praporů na uvolněná vozidla po složení méně potřebného materiálu, jako např.: úkryty, koutové odražeče, pily, soupravy pneumatických přístrojů apod., čímž ušetříme 3—4 ks ANTS u vševojskových pluků a ženijního praporu divize, které jsou třeba pro naložení zvýšené zásoby ženijní munice. Soupravy spotřebního materiálu a náhradních dílů pro hlavní druhy ženijní techniky přiložíme na neúplně vytížená vozidla a do dílenských prostředků útvarů.

Zvýšené zásoby představují asi 20 % nad plánované počty ženijního materiálu a munice, což představuje pro materiální orgány zabezpečit přísunem k jednotlivým stupňům velení materiál — viz **tabulku 1**.

Na stupni svazku naložíme zvýšené zásoby na uvolněná vozidla po složení souprav náhradních dílů pro 5 BO a souprav spotřebního materiálu SM-1—SM-4,

Tabulka 1

Název	tp	msp	žpr
PT-Mi	240	240	320
PP-Mi	50	50	50
Nálož VO	6 souprav	2 soupravy	-
Nálož ROD-200	-	1	2
Trhaviny	0,5	0,5	1
Souprava ND pro 5 BO	na každý hlavní druh ŽT po jedné soupravě pro 5 BO		
Souprava spotřebního materiálu	1 souprava SM-2	1 souprava SM-2	1 souprava SM-3

což představuje ušetření 7—8 vozidel s vleky, na které naložíme zvýšené zásoby ženijní munice o 20 %, a to 1000 ks PT-Mi, 150 ks PP-Mi, 5 souprav nálože VO, 2 ks nálože ROD-200 a 5 t trhavin.

Materiální zabezpečení jednotlivých útvarů a svazků je nutné řešit na všech stupních velení, dohovorit součinnost s týlovými orgány k přepravě materiálu a k řešení zásobování v průběhu činnosti OMS.

Při procvičování problematiky ženijního zabezpečení OMS se ukázalo, že pro splnění úkolů je **nezbytné**:

- posílit každou divizi aspoň jedním ženijním praporem, který jí přidělit již v prostoru soustředění OMS,

- pro násilný přechod vodních toků počítat se zesílením pontonovými jednotkami tak, aby na divizi zabezpečovaly zřízení dvou mostů, na větší řece aspoň jednoho mostu. Na každou td kromě toho přidělit i rotu pásových samohybných soulodí. Divizím přidělovat přepravní prostředky až před zahájením násilného přechodu,

- na stupni OMS mít vytvořenu ženijní zálohu, ve které vést do doby zasažení všechny přepravní jednotky. Pro velení ženijní záloze vyčlenit velitele a štáb ponp, jestliže je v hodnotě dvou nebo více ponpr,

- pro zabezpečení budování míst velení a jejich přesunů, ženijní opatření při odstraňování následků po jaderných úderech a jiné nepředvídané úkoly, je třeba mít u OMS ženijní síly a prostředky do jednoho ženijního praporu.

Vzhledem k požadavku maximální mobility OMS, není účelné zesilovat ji dílenskou rotou. Případné opravy budou řešit jen vojskové dílenské prostředky a vytvoříme zvýšené zásoby náhradních dílů.